

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

23 Vtrùm sit aliquid restituendum pro vita, membro vel cicatrice.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

crimina, quæ nemini damnum inferunt, pœna mortis puniuntur; vt sodomia, grauis blasphemia, hæresis.

139 *Contrariū probabile.* Quamuis hæc sententia in rigore sit vera, tamen contraria est probabilis, & consentanea æquitati, præsertim cum hac limitatione: vt heredes homicidæ, quando ipse in corpore plexus fuit, in conscientia non teneantur quidquam soluere, nisi heredes occisi id exigant: ita enim ferè habet vsus, vt pœnæ talionis censeantur acquiescere, & iniuria illata videatur sic esse compensata: sic docet Michaël Salonijs quæst. 62. art. 2. Si heredes occisi exigant aliam compensationem, præter pœnam homicidæ, (quod tamen honesti non solent) tunc heredes homicidæ videntur teneri, quia damnum iniuste datum non est per pœnam talionis reparatum. Certum tamen est, heredibus occisi nihil deberi pro ipsa vita ablata, etiamsi aliàs pro ea restitatio deberetur. Ratio est; quia damnum vitæ censetur pœna talionis abundè compensatum. Ita docet Scotus in 4. dist. 15. q. 3. art. 2. Gabriel ibidem qu. 15. ar. 2. & alij.

DUBITATIO XXIII.

Utrum sit aliquid restituendum pro vita, membro, vel cicatrice.

140 **M**ulti Doctores censent, non solum pro damnis pecuniarijs ex læsione vel homicidio secutis, restitutionem pecuniariam deberi; sed etiam præcisè pro damno vitæ, vel membri, vel cicatricis, idque arbitrio boni viri. Indicat id D. Thomas qu. 62. art. 2. ad primum. Scotus lib. 4. de Iustit. quæst. 6. art. 3. ad tertium. Siluest. Restitutio 3. qu. 2. & quidam alij. Ratio est; quia qui non potest damnum totum integrè compensare, tenetur eo modo quo licet, iuxta arbitrium prudentum. Confirmatur; Quia aliqui sequeretur, teneri quempiam restituere pro vita bouis occisi, & non pro vita hominis: quod tamen videtur absurdum, eò quòd hæc sit multò pretiosior. Sed contrarium videtur verius.

141 *Pro vita serui, non autem hominis liberi restituendum.* Respondeo igitur, Etsi pro vita serui, vel animalis necessariò restitutio pecuniaria sit facienda; tamen pro vita, membro, vel cicatrice hominis liberi, nihil in conscientia necessariò deberi. Prior pars patet; Quia vita serui & animalis pretio æstimantur, quod ad æqualitatem rependi potest: vnde pro horum vita tantum soluendum, quanti plurimi vendi poterant: pro mutilatione & cicatrice, quanti plures venderentur, si illæsa fuissent.

Secunda pars est Nauatri cap. 15. nu. 22. vbi id egregiè probat: & Glossæ in cap. 1. de Iniurijs & damno dato: Ledesimæ in 4. d. 24. quæst. 25. ar. 2. dub. 7. Petri Nauar. lib. 4. de Restitut. cap. 1. n. 80. Eandem tenet Couarr. lib. 2. variarum resolut. cap. 10. nu. 7. circa medium, & Gomezius tom. 3. cap. 6. num. 12. vbi dicunt, cicatricem hominis liberi, pecunia compensari non posse: vnde idem multò magis (si consequenter loqui velint) dicere debent de vita & membro.

Probatur Primò ex L. vltima, 7. de his, qui effud. vel deiec. Cum liberi hominis corpus ex eo, quod deictum effusumve quid erit, lasu fuerit, Index computet mercedem medicis præstitas, ceteraque

impensia, quæ in curatione facta sunt, præterea operarum, quibus caruit aut cariturus est ob id, quòd inutilis factus est. Cicatricum autem, aut deformatarum nulla fit æstimatio; quia liberum corpus nullam recipit æstimationem. Idem habetur L. Ex hac lege 3. 7. si quadrup. paup. fecisse dicatur.

Dices, Has leges solum negare actionem in foro externo. Contra; Quia aperte indicant, nihil pro his deberi, eò quòd natura sua sint supra omne pretium; ac proinde non possint conferri cum iis rebus, quæ in humanos contractus veniunt, & sanè ratio nulla est, cur neganda sit actio, si in conscientia aliquid debetur: & cur non fiat eius taxatio per Iudicem, cum reliquorum damnorum fiat, ipseque melius quam alius quiuus, eam facere possit.

142 *Heredes non tenentur.* Probatur Secundò, Heredes non tenentur compensare damnum vitæ, aut iniuriam illatam, vt Scotus fatetur: ergo nec ipse occisor. si enim occisor ex iustitia tenebatur ex suis bonis; cur non heredes ex iisdem teneantur, cum succedant in eius obligationes, sicut in iura?

143 Tertio, Quando homicida punitur pœna talionis, satisfacti illa pœna pro damno vitæ, vt praxis omnium tribunalium habet, & DD. supradicti sentiunt: neque enim iustum videretur ad amplius fontem obligare. Atqui per hanc pœnam corporalem nulla fit læsio pro vita compensatio; sed solum fit vindictio, quæ à reo non debetur ex Iustitia commutatiua, sed à Magistratu. ergo cum post hanc pœnam censeatur in conscientia liber ab illa compensatione, quæ pro ipsa vita sit facienda; signum euidentis est, ipsum antea etiam liberum fuisse, nec Iustitiæ lege damnum vitæ debuisse compensari; sicut alia damna, à quibus non est liber post pœnam.

144 *Nihil certi potest determinari.* Quarto, Quia non potest statui, quantum pro vita vel membro ex iustitia sit restituendum; neque vir prudens certum quid arbitrari potest. si enim dixerit mille deberi pro vita; cur non duo millia, vel tria, & sic deinceps? etsi enim homicida non teneatur ita se exhaurire restituendo, vt in extremam aut grauem necessitatem incidat; tamen si opibus abundet, numquam poterit ab arbitris tantum taxari, quin dici possit amplius deberi.

145 *Vita æquales.* Quintò, Quia vitæ omnium hominum sunt æqualis dignitatis: ergo æqualis debet fieri pro omnibus restitutio; quod est absurdum.

144 Sextò, Restitutio, quæ debetur ex Iustitia, reparat damnum illatum præcisè ad æqualitatem: ergo vbi damnum natura sua irreparabile est, non debetur restitutio lege Iustitiæ.

Septimò, Quia nemo obligatur damnum sarcire ex bonis diuersi ordinis, sed tantum eiusdem; hæc enim sola inter se sunt commensurabilia: ergo quando non potest fieri commensuratio, non est obligatio Iustitiæ. Antecedens patet; quia aliqui qui læsisset in vita, deberet restituere in honore, vel potius in bonis spiritalibus, si pecunia non posset; quod tamen neque moribus gentium est receptum; neque vilo modo necessarium: vt passim DD. tradunt.

145 *Solu damnum pecuniarium compensandum.* Ex quibus patet Primò, Solum damnum pecuniarium, secutum ex homicidio, esse ex iustitia compensandum: pro damno autem vitæ & pro iniuria solum deberi satisfactionem quamdam signis doloris & petitione veniæ. Fieri tamen potest,

potest, ut obligetur ex charitate ad aliquam pecuniariam satisfactionem, si heredes sint pauperes; & non putentur merorem aliter deposituri; & ipsæ eam sine graui incommodo possit præstare: tunc enim videtur saltem ex charitate & quadam æquitate naturali teneri. fortè hoc voluit D. Thomas.

Secundò, Si vir nobilis aut alius occisus sit, qui nihil lucri facebat, nihil restituendum, præter expensas in medicos, si quæ factæ sunt.

Tertio, Patet responsio ad contrariam rationem: non enim omne damnum ex iniuria est compensandum, ut patet de damno spirituali, quod tamen maximum est. Neque mirum videri debet, si pro vita animalis fiat restitutio, non autem pro vita hominis liberi; quia vita hominis liberi est supra omne pretium pecuniarium & humanum, sicut & bona spiritalia: non tamen vita animalis, vel mancipij. Hinc tamen non sequitur, minus esse peccatum occidere hominem, quam bestiam.

146 Dices, L. Prætor edixit. 7. §. 6. 7. de iniuriis, dicitur: *Posse hodie de omni iniuria, sed & de atroci ciuilitèr agi, Imperator rescripsit*: ergo potest agi in Iudicio de damno vitæ faciundo.

Respondeo, Negando consequentiam. Aliud enim est agere de iniuria vindicanda, aliud de damno faciundo. iniuria enim non debetur restitutio, sed vindicatio & multa etiam pecuniaria, quæ sit operâ Iudicis: satisfactio etiam debetur, sed non pecuniaria, ante sententiam. itaque potest ciuilitèr agi, quia potest exigi aliqua satisfactio pecuniaria, per Iudicem imponenda.

DVBITATIO XXI V.

Vtrum aliquid restituendum pro expensis funeris.

147 **R**espondeo, Ordinariè nihil pro his expensis restituendum; quamuis contrarium affirmet Nauarrus cap. 15. num. 22. Ratio est, quia etiam si naturali morte obiisset, nihilominus hæ expensæ fieri debuissent, vnde per occisionem nihil damni ex hac parte illatum; nisi fortè ex acceleratione, eò quòd citius isti sumptus fieri debuerunt, quibus adhuc aliquid lucri facere potuisset: sed hoc sub lucro cessante comprehenditur. Vel nisi extra patriam, aut alieno loco occisus sit, vbi maiores sumptus, quam domi fieri debuerunt; quod pertinet ad damnum emergens.

DVBITATIO XXV.

Vtrum anime occisi aliquid restituendum ex iustitia.

148 **S**otus dist. 15. qu. 3. art. 2. Gabriel, Adrianus, & Angelus supra, docent, Si homicida subeat penam talionis, nihil amplius deberi pro vita occisi: si non subeat, debere satisfacere pro vita illius, bonis spiritualibus, per eleemosynas, orationes, Missas, &c.

Non ex iustitia. Sed communior sententia est, non obligari ex iustitia ad hanc restitutionem; quamuis sit saluberrimum consilium, & æquitas naturalis videatur

quodammodò postulare. Vnde meritò pro satisfactione sacramentali, ipsi à Sacerdote potest iniungi. ita docet Sotus lib. 4. qu. 6. art. 3. ad tertium. Siluester supra, & alij.

Ratio est, quia bonum spirituale non potest esse pretium rei temporalis; ergo non potest ex iustitia deberi pro damno vitæ. Antecedens probatur; quia sunt res diuersi ordinis; & vita per hoc non restituitur nec in se, nec in æquivalenti, quod apud homines habeat parem æstimationem.

Dices, Deberi hæc bona non pro vita, sed quia illum priuauit facultate merendi & satisfaciendi.

150 Respondeo, Facultas merendi est irreparabilis, similiter meritum amissum est irreparabile: quia meum meritum non potest alteri donare, ita ut fiat ipsius. Deinde priuatio huius facultatis non potest vllò opere nostro compensari, sicut nec vita. Et quamuis satisfactio vnus alteri prodesse possit; non tamen constat, an alter aliqua satisfactione sit priuatus, nec vtrum ei profutura sit: Denique non potest in his certa mensura constitui, quæ lege iustitiæ debeat.

DVBITATIO XXVI.

Vtrum tantummodò vxori & liberis, an etiam alijs restituere teneatur, vt creditoribus, & ijs quos occisus alebat.

Multi DD. sentiunt, His omnibus faciendam restitutionem, quia per iniuriam impediti. Verùm hæc sententia est valdè difficilis in praxi, & fortè in rigore non vera. vnde

151 Respondeo & Dico Primò, Probabile est, homicidam non teneri creditoribus defuncti. Colligitur hoc ex dictis supra dub. 15. & 16. Tenent Sotus, Salonius, Lopez, & alij ibi citati. Creditores.

Probat, Nam planè per accidens obuēnit damnum creditoribus: non enim illa actio occisionis ex natura sua, vel ut plurimum est ipsi damnosa: ergo non est iniuria in illos.

Secundò, Quia creditor non habet ius in debitorem, nisi quantum extendunt se bona, quæ actu habet, vel quæ verisimiliter erat habiturus: ergo cum homicida restituit heredibus, in quos obligatio defuncti transfertur, ea quæ ipse putabatur lucraturus, non facit iniuriam creditoribus: possunt enim ab heredibus solutionem petere.

Tertio, Creditor non est ita coniunctus debitori, ut damnum, quod huic fit, debeat censi fieri creditori: nam solum per accidens, seu ciuili modo ei coheret; qua ratione innumeri possunt cum ipso coniungi. Absurdum autem videtur, omnes eos, qui cum ipso contrahunt, habere ius iustitiæ in ipsius inimicum, ne ipsum occidat. Confirmatur; quia qui cum aliquo contrahunt, debent videre an ille habeat sufficientia bona, vel certè curare, ut det sufficientem cautionem: quod si non fecerint, sibi imputent; non enim tenetur inimicus ex iniuria tam procul respicere.

Quartò, Non videtur hæc obligatio vsu recepta, imò communi hominum iudicio non censetur homicida creditoribus obligatus, nisi fortè ea intentione occiderit, ut eis obellet.

152 Dices Primò, Homicida tenetur filiis occisi, quia parens illis ex iniuria obligabatur: ergo cum filij, etiam